

	<p>Український державний університет імені Михайла Драгоманова</p> <p>Факультет іноземної філології</p> <hr/> <p>РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ (СИЛАБУС)</p>																			
<p>Освітньо-наукова програма</p> <p><u>ФІЛОЛОГІЯ</u></p>	<p><u>КАУЗАЛЬНИЙ КОМПЛЕКС ЯК МЕНТАЛЬНО-ЛОГІЧНИЙ КОНСТРУКТ: ВЕРТЕРАЛЬНІ ТИПИ, ПРОТОТИПИ І ЛІНГВІСТИЧНА РЕАЛІЗАЦІЯ</u> <u>(германські, романські, слов'янські мови)</u></p> <p>Рік навчання <u>3-й</u>, семестр <u>V-й</u> Форма навчання: <u>очна (денна/вечірня) / заочна</u></p>	<p>Галузь знань 03 Гуманітарні науки Спеціальність 035 Філологія Освітній рівень третій <u>(освітньо-науковий)</u></p>																		
	<p><u>Кафедра прикладної лінгвістики, порівняльного мовознавства та перекладу</u> <u>Викладач: д. філол. н., проф. Леміш Наталія Євгенівна</u> Лінк на профілі керівників у Google Scholar: https://scholar.google.com.ua/citations?user=F4s7okoAAAAJ&hl=uk E-mail: n.ye.lemish@udu.edu.ua</p>																			
<p>I. Основна мета / цілі навчання</p>	<p>Ознайомлення здобувачів вищої освіти з процедурою виокремлення вертеральних типів і прототипів каузального комплексу в мовах вивчення на тлі їхньої лінгвістичної реалізації з формуванням вмінь використовувати набуті знання у процесі власної науково-дослідницької та професійної діяльності.</p>																			
<p>II. Місце навчальної дисципліни в освітній програмі, пререквізити</p>	<p>Навчальна дисципліна вибіркова Цикл дисциплін за вибором здобувача Шифр у переліку вибірових компонентів ВВ 16</p> <p>Передумови для вивчення дисципліни – опанування навчальних дисциплін філософського та мовознавчого характеру з першого (бакалаврського), другого (магістерського) рівнів вищої освіти, навчальної дисципліни «Філософія науки» з циклу загальнонаукової підготовки та «Компаративістика та компаративні дослідження» з циклу спеціальної підготовки з ОНП «Філологія».</p>																			
<p>III. Обсяг навчальної дисципліни</p>	<table border="1"> <tr> <td><i>Кількість кредитів</i></td> <td colspan="2">3 кредити</td> </tr> <tr> <td><i>Загальна кількість годин</i></td> <td colspan="2">90 год.</td> </tr> <tr> <td><i>Форма навчання</i></td> <td>очна</td> <td>заочна</td> </tr> <tr> <td><i>Лекційні заняття</i></td> <td>20 год.</td> <td>4 год.</td> </tr> <tr> <td><i>Семінарські заняття</i></td> <td>20 год.</td> <td>6 год.</td> </tr> <tr> <td><i>Самостійна робота</i></td> <td>50 год.</td> <td>80 год.</td> </tr> </table>		<i>Кількість кредитів</i>	3 кредити		<i>Загальна кількість годин</i>	90 год.		<i>Форма навчання</i>	очна	заочна	<i>Лекційні заняття</i>	20 год.	4 год.	<i>Семінарські заняття</i>	20 год.	6 год.	<i>Самостійна робота</i>	50 год.	80 год.
<i>Кількість кредитів</i>	3 кредити																			
<i>Загальна кількість годин</i>	90 год.																			
<i>Форма навчання</i>	очна	заочна																		
<i>Лекційні заняття</i>	20 год.	4 год.																		
<i>Семінарські заняття</i>	20 год.	6 год.																		
<i>Самостійна робота</i>	50 год.	80 год.																		
<p>IV. Короткий зміст навчальної дисципліни</p>	<p>Модуль 1. Вертеральні типи і прототипи каузального комплексу як ментально-логічного конструкту. Тема 1. Поняття каузального комплексу як ментально-логічного конструкту у сучасному мовознавстві. Тема 2. Вертеральність у лінгвістиці.</p>																			

	<p>Тема 3. Пропозиційно-змістове наповнення вертеральних типів синтаксичного концепту каузальності в англійській, нідерландській, іспанській та українській мовах.</p> <p>Тема 4. Формальна складова вертеральних типів синтаксичного концепту каузальності у домінантах каузального комплексу: вертеральні підтипи структурних схем репрезентації домінант каузального комплексу.</p> <p>Тема 5. Лінгвокогнітивна інтерпретація вертеральних типів каузальності: комплексні фрейми і фрактали.</p> <p>Тема 6. Прототипна вертеральність каузального комплексу як ментально-логічного конструкту.</p> <p>Модуль 2. Лінгвістична реалізація каузального комплексу у мовах вивчення.</p> <p>Тема 1. Маркованість експлікованого каузального комплексу в англійській мові.</p> <p>Тема 2. Маркованість експлікованого каузального комплексу в нідерландській мові.</p> <p>Тема 3. Маркованість експлікованого каузального комплексу в іспанській мові.</p> <p>Тема 4. Маркованість експлікованого каузального комплексу в українській мові.</p>
<p>V. Результати навчання</p>	<p>ПРН 1. На основі системного наукового світогляду аналізувати складні явища суспільного життя, пов'язувати загальнофілософські проблеми з вирішенням завдань, що виникають у професійній та науково-інноваційній діяльності, застосовувати емпіричні й теоретичні методи пізнання.</p> <p>ПРН 2. Знати основні класичні та новітні філологічні концепції, фундаментальні праці конкретної філологічної спеціалізації, глибоко розуміти теоретичні й практичні проблеми в галузі дослідження.</p> <p>ПРН 4. Обирати адекватну предмету філологічного дослідження методологію, запроваджувати сучасні методи наукових досліджень для розв'язання широкого кола проблем і завдань у галузі філології</p> <p>ПРН 12. Реалізовувати стратегії дослідницького самовдосконалення та обирати засоби саморозвитку.</p>
<p>VI. Порядок і критерії оцінювання</p>	<p>Форми поточного і підсумкового контролю</p> <p>Поточний контроль: опитування (усні, письмові), доповіді, реферати, творчі роботи (презентації, командні проекти, написання есе), тренувальні онлайн-тести, тестові модульні контрольні роботи.</p> <p>Підсумковий контроль: залік (V семестр).</p> <p>Порядок оцінювання</p> <p>Поточна успішність з навчальної дисципліни оцінюється від 0 до 100 балів включно. Здобувач одержує залік, якщо за результатами поточного контролю він набрав 60 і більше балів. Якщо за результатами поточного контролю здобувач набрав менше 60 балів, він повинен виконати залікове завдання і з урахуванням його результатів одержати відповідну кількість залікових балів з дисципліни. Якщо здобувач за результатами підсумкового контролю набрав від 0 до 34 балів, він повинен пройти повторне вивчення навчальної дисципліни відповідно до порядку, визначеного в університеті. Залік на очній (денній / вечірній) та заочній формах здобуття вищої освіти оформлюється після останнього семінарського заняття відповідно до розкладу залікової сесії.</p> <p>Критерії оцінювання</p> <p>Під час усних відповідей:</p>

	<p>повнота розкриття питання; логіка викладення, культура мовлення; впевненість, емоційність та аргументованість; використання основної та додаткової літератури (підручників, навчальних посібників, періодичних видань тощо); аналітичні міркування, вміння робити порівняння, висновки.</p> <p>Під час виконання письмових завдань: повнота розкриття питання; цілісність, систематичність, логічна послідовність, вміння формулювати висновки; акуратність оформлення письмової роботи; підготовка матеріалу за допомогою комп'ютерної техніки (комп'ютерних технологій), різних технічних засобів (слайдів, приладів, схем тощо).</p> <p>Рівень відповідності критеріям: Творчий рівень (90 – 100 балів). Здобувач виконав програму навчальної дисципліни повністю, вільно володіє навчальним матеріалом, успішно і креативно розв'язує завдання різних видів складності, аргументовано висловлює свої думки, займається самоосвітою, може брати активну участь в наукових проєктах і конкурсах.</p> <p>Високий рівень (80 – 89 балів). Здобувач виконав програму навчальної дисципліни в повному обсязі, володіє навчальним матеріалом у межах програми навчальної дисципліни, виконав завдання до кожної теми, проте у відповідях допускає деякі неточності.</p> <p>Достатній рівень (70 – 79 балів). Здобувач виконав програму в повному обсязі, але нерівномірно володіє навчальним матеріалом, здатний його аналізувати, проте не може сформулювати висновки досить ґрунтовно.</p> <p>Задовільний рівень (65 – 69 балів). Здобувач загалом виконав програму, але більшість тем засвоїв поверхово.</p> <p>Низький рівень (60 – 64 балів). Здобувач засвоїв теми з навчальної дисципліни, але дуже поверхово, володіє навчальним матеріалом на елементарному рівні та фрагментарно, не може самостійно викласти зміст більшості питань курсу.</p> <p>Незадовільний рівень: з можливістю повторного складання (35 – 59 балів). Здобувач частково виконав програму, не засвоїв більшості тем програми курсу, володіє елементарними знаннями з навчальної дисципліни, не вміє логічно, послідовно, грамотно висловлювати думку;</p> <p>з обов'язковим повторним вивченням (0 – 34 балів). Здобувач не виконав більшості завдань програми, не володіє навчальним матеріалом.</p>
<p>VII. Політика курсу</p>	<p>Ґрунтується на засадах академічної доброчесності та визначається системою вимог, які ставляться до здобувачів вищої освіти в УДУ імені Михайла Драгоманова.</p> <p>Дні й години для консультацій: консультації проводяться за графіком кафедри: щоп'ятниці о 09:00. Про потребу в консультації здобувач повідомляє напередодні.</p> <p>Обсяги, терміни і порядок відпрацювань: відпрацювати пропуски здобувач може в години консультацій; доскласти / перескласти завдання можна протягом двох тижнів після пари, на якій воно мало бути зараховане; за доскладання / перескладання робіт (якщо здобувач не наводить поважних причин порушення вимог) оцінка за роботу може бути знижена.</p> <p>Максимальна кількість балів за виконання робіт:</p>

	<p>- аудиторна робота (опитування, доповіді тощо) – 30 балів; - самостійна робота (реферати, презентації тощо) – 30 балів; - модульні контрольні роботи – 40 балів.</p>
<p>VIII. Основні інформаційні ресурси</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Леміш, Н. Є. (2011). Ментальна каузація та каузальні відношення. <i>Мова і культура</i>. Київ: Видавничий Дім Дмитра Бураго, X(143), 15, 153–158. 2. Леміш, Н. Є. (2012). Зіставний аналіз складових каузального комплексу в різноструктурних мовах. У <i>Соколова, І. В. (ред.) Актуальні проблеми філології: Мовознавство, літературознавство, методика викладання філологічних дисциплін</i> [зб. статей III Міжнародної науково-практичної конференції]. Маріуполь, 6, 108–114. 3. Леміш, Н. Є. (2013). Категорія каузальності та специфічність її лінгвістичної реалізації. <i>Studia Linguistica</i>. Київ: Вид. дім Дмитра Бураго, 7, 87–93. 4. Леміш, Н. Є. (2013). Каузальні відношення в комп'ютерній лінгвістиці: проблема виявлення та вилучення. <i>Наукові записки. Серія "Філологічна"</i>. Острого: Вид-во Національного університету "Острозька академія", 36, 43–45. 5. Леміш, Н. Є. (2013). Каузативне дієслово як універсальний засіб граматики каузації в різноструктурних мовах. <i>Мова і культура</i>. Київ: Видавничий дім Дмитра Бураго, 16, III(165), 181–187. 6. Леміш, Н. Є. (2014). Засоби реалізації прагмалінгвістичної категорії імпліцитності у межах каузального комплексу в різноструктурних мовах. <i>Матеріали Всеукраїнської наукової конференції ["Людина в мовному просторі : історична спадщина, проблеми, перспективи розвитку"]</i>, (22–23 травня 2014 року). БДПУ, 85–89. 7. Леміш, Н. Є. (2014). Комунікативно-прагматичні характеристики каузального комплексу в іспанській та англійській мовах: зіставний аспект. <i>Науковий вісник СНУ ім. Лесі Українки. Серія: Філологічні науки</i>. Луцьк, 5(282), 170–174. 8. Леміш, Н. Є. (2015). <i>Вертеральні каузальності у споріднених мовах: монографія</i>. Житомир: Вид-во ЖДУ ім. . Франка, 508. 9. Vainorenien, I., Lemish, N. (2020). Multidisciplinary Aspects of Causality As of an Ontological and Epistemological Category. <i>Journal of History Culture and Art Research / Tarih Kültür ve Sanat Araştırmaları Dergisi</i>. (Web of Science). 9(1), 305–314. doi: http://dx.doi.org/10.7596/taksad.v9i1.2472. 10. Lemish, N. A. (2014). Structural and Semantic Typology of the Causal Complex in English. <i>Austrian Journal of Humanities and Social Sciences. Section 11. Philology and Linguistics</i>. Vienna: "EastWest" Association for Advanced Studies and Higher Education, GmbH, 7–8, 221–225. 11. Lemish N. (2014). Causal Complex Dominant Semantics in English and Dutch: a Comparative Study. <i>Australian Journal of Scientific Research</i>, 2(6), 656–663.
<p>Обговорено та затверджено на засіданні кафедри прикладної лінгвістики, порівняльного мовознавства та перекладу, протокол № 2 від 11 вересня 2025 р.</p>	